

Euromajdan

En geopolitisk analys av Ryssland och EU

Karolin Jönsson

Abstract

Den här texten är en komparativ fallstudie över Rysslands och EUs reaktioner på Euromajdan-protesterna i Ukraina 2013-2014 och kan ses som en djupdykning i den moderna europeiska utrikespolitiska debatten. Genom att analysera officiella uttalanden från EU och Ryssland argumenterar texten för att synen på Euromajdan skiljer sig radikalt mellan de båda aktörerna. Texten har en förklarande ansats och menar att skillnader i synen beror på kulturella, ekonomiska och militära aspekter i den historiska relationen mellan Ryssland, EU och Ukraina. På det här sättet visar texten att geopolitik tillhandahåller ett teoretiskt ramverk som på ett effektivt sätt bidrar till att förstå, förklara och förutspå konflikter.

Nyckelord: Euromajdan, Euromaidan, Geopolitik, EU, Ryssland, Vladimir Putin, Ukraina

Innehållsförteckning

1	Introduktion	1
1.1	Syfte och frågeställning	1
1.2	Bakgrund: Euromajdan.....	2
2	Teori	3
2.1	Geopolitik.....	3
2.1.1	Tidigare forskning	4
2.1.2	Operationalisering	5
3	Forskningsdesign och metod	7
3.1	Design.....	7
3.2	Val av fall	7
3.2.1	Avgränsningar	8
3.3	Material.....	9
3.3.1	Primärmaterial	9
3.3.2	Sekundärmaterial.....	9
4	Empirisk diskussion	11
4.1	EUs syn.....	11
4.2	Rysslands syn	13
5	Analys	16
5.1.1	Den kulturella dimensionen.....	16
5.1.2	Den ekonomiska dimensionen.....	17
5.1.3	Den militära dimensionen.....	18
5.1.4	Avslutande reflektioner	19
6	Referenser	20

1 Introduktion

"[...] These actors [Russia&EU] have found themselves on a collision course over Ukraine. While the EU and Russia enjoy a strategic partnership, their actions towards Ukraine can be qualified neither as guided by a common strategy nor as taking place in a spirit of partnership" (Saryusz-Wolski, 2014, 12).

1.1 Syfte och frågeställning

Torsdagen den 21 november 2013, med bara en vecka kvar tills samarbetsavtalet mellan Ukraina och Europeiska Unionen skulle skrivas under, avslöjade den ukrainska ledningen att signeringen var avblåst. Kort därefter bröt protesterna ut på Majdan-torget i Kiev. Dragningen till Väst och beroendet av Ryssland splittrade Ukraina mitt i tu och under ett par ödesdigra månader blev Europa återigen skådeplatsen för kaos, förföljelser och död.

Det som började som en studentdemonstration utvecklades efterhand till en av de mest intensiva angelägenheterna för Europas två maktcentra, Ryssland och EU. På det här sättet var Euromajdan ett fall av dubbelkonfrontation – en mellan president Janukovitj och den interna oppositionen, och den andra av mer global karaktär mellan Ryssland och EU. (Rywkin, 2014, 122) Den här texten kommer att handla om det senare; om vilken riktning Ukraina skall välja i framtiden – och varför denna fråga är så viktig för EU och Ryssland. Syftet är att granska modern europeisk utrikespolitik och belysa eventuella skillnader mellan EU och Ryssland i synen på konflikter. Det här leder fram till studiens frågeställning som lyder:

- *Finns det några skillnader mellan Rysslands och EU:s syn på Euromajdan-protesterna, och i så fall varför?*

Texten behandlar hur Ukrainas geografiska läge är relevant för både Ryssland och EU utifrån ekonomiska, kulturella och militära variabler. Vidare argumenterar den för att en geopolitisk analys av Euromajdan kan bidra till bättre förståelse för framtida konfrontationer i allmänhet, och mellan Ryssland/EU/Ukraina i synnerhet.

Innan frågeställningen avhandlas presenteras en kort bakgrundsbeskrivning av Euromajdan:

1.2 Bakgrund: Euromajdan

Många hävdar att Ukraina känns som två olika länder; det ortodoxa industrilandet i öst och det katolska jordbrukslandet i väst; ”In Donetsk, Lenin still stands proud: in L’viv¹, his statue is gone and replaced by a giant flowerpot” (Khanna 2008, 17). Trots den här splittringen har Ukraina i många år strävat efter att gå med i EU. I slutet på 2013 hade ett samarbetsavtal mellan EU och Ukraina äntligen kommit till stånd, och det sågs av många som ett steg i riktning mot ett EU-medlemskap. (Europaparlamentet 2014a) En vecka innan den planerade signeringen förklarade Ukrainas dåvarande president Viktor Janukovitj att han avbröt samarbetsavtalet. Beskedet väckte både bestörtning och förtvivlan, och blev startskottet till flera månaders blodiga protester i Ukraina; *Euromajdan*. ”*Evro*” (Europa) och ”*maidan*” (torg) bildar tillsammans ordet Euromajdan och uttrycker demonstranternas vilja att närma sig EU. (Askold, 2013, 6) Euromajdan inleddes den 21 november genom att några tusen studenter samlades på självständighetstorget i Kiev för att protestera mot Janukovitjs beslut. (Diuk, 2014, 10) På ett par dagar växte antalet demonstranter och natten mellan den 30 november och 1 december sattes den ukrainska special-polisstyrkan Berkut in för att skingra folkmassorna. Berkut fångades av flera kameror som visade hur de misshandlade studenter med batonger. Den brutala behandlingen chockerade det ukrainska folket och morgonen därpå fullkomligen strömmade människor ut på gatorna för att delta i protesterna – enbart i Kiev deltog uppskattningsvis 500 000 demonstranter. (Diuk, 2014, 12) Efterhand började även den politiska oppositionen delta i protesterna, och huvudspelarna formade en trio – Arsenij Jatsjenjuk för Fäderneslandet, den före detta boxaren Vitaly Klischko för UDAR (Ukrainsk Demokratisk Allians för Reform), och Oleh Tyahnybok för Svobodapartiet. Oppositionen krävde bland annat president Janukovitjs avgång och att samarbetsavtalet med EU skulle skrivas på. Inställningen hos båda sidor hårdnade, och utgången av Euromajdan var ett tag mycket oviss. Demonstranterna utvecklade torget till en slags samlingsplats som drog till sig tusentals människor under veckorna och hundratals under helgerna. Det byggdes upp tältläger, fältkök och andra faciliteter som möjliggjorde för människor att bosätta sig på torget på heltid. (Diuk, 2014, 14) Kampen om en närmare integration med EU och demokratiska rättigheter engagerade till sist miljontals ukrainare och spred sig till 46 ukrainska städer, men i Kiev möttes demonstranterna av brutalt motstånd. Under perioden 18-20 februari pågick hårda strider i Kiev och ett stort antal människor omkom. Den 21 februari avgick slutligen Janukovitj, vilket innebar en seger för demonstranterna och ett avslut för Euromajdan-protesterna. (Saryusz-Wolski, 2014, 12)

---

¹ Donetsk är en stad i östra Ukraina och L’viv är en stad som ligger i västra Ukraina.

2 Teori

I följande avsnitt presenteras en kort genomgång av geopolitik; studiet av *geografi som det politiska, samhälleliga och historiska formandet av platser*. (Parker, 2008, 3) Därefter presenteras tidigare forskning inom ämnet som är relevant för min frågeställning. Syftet med denna överblick är att tillhandahålla en kort teoretisk bakgrund, samt att motivera val av teoretiskt ramverk.

2.1 Geopolitik

Begreppet geopolitik myntades av den svenske professorn Rudolf Kjellen år 1899 (Häggman, 2009, 11) och är en sammansättning av orden geografi och politik. Geopolitik är benämningen på *studiet av staters agerande utifrån geografiska förhållanden*, och bygger från början på idén om staten som en levande organism vars strävan är att expandera i rummet; staters målsättning är alltså att växa sig större. (Nationalencyklopedin 1992, 421) Geopolitik har praktiserats av stater genom hela historien, men dess uppkomst som en vetenskaplig disciplin och statligt politiskt instrument inträffade under tidigt 1900-tal. (Chapman, 2011, 7) Geopolitik är ett tvärvetenskapligt ämne som förutom geografi bland annat kombinerar aspekter rörande militär, ekonomi, naturresurser, kultur och demografi. (Erickson, 1999, 249) (Chapman, 2011, 7).

Författarna Colin S. Gray och Geoffrey Sloan förklarar att Geopolitik handlar om hur specifika områden, platser och avstånd påverkar den politiska makten och hur de kan förstås genom en granskning av historien; ”In essence, geopolitics is an attempt to draw attention to the *importance of certain geographical patterns in political history*” (Gray & Sloan, 1999, 1). De lyfter fram tre olika aspekter rörande geopolitikens natur. För det första är geopolitik en dynamisk teori som kan anpassa sig till förändringar, till exempel i transport- och vapentechnologi. För det andra kan geopolitik spela en förklarande roll och skapa större förståelse för olika internationella politiska skeenden eftersom internationell politik formas av geografiska förutsättningar. Slutligen kan geopolitik användas som ett instrument för politisk krigföring eller för att rättfärdiga olika politiska beslut som i själva verket har fattats på andra grunder. (Gray & Sloan, 1999, 10)

---

² Samtliga kursiverade betoningar i citat, genom hela uppsatsen, är tillagda av mig.

Geopolitik har historiskt sett tillhört den *realistiska skolan*, då den grundas på en uppfattning om att stater är de fundamentala aktörerna i internationella relationer och att deras styrkedemonstrationer är den grundläggande dynamiken för internationell politik. Ett flertal forskare har emellertid utmanat det här antagandet och format en ny, postmodern inriktning på geopolitisk teori – så kallad ”*Critical geopolitics*”. (Sheehan, 2005, 145) Den här texten kommer emellertid fokusera på den *klassiska geopolitiska teorin* som skall presenteras mer utförligt i de följande styckena.

2.1.1 Tidigare forskning

Sir Halford Mackinder är en av grundarna av till den geopolitiska teorin. (Sheehan, 2005, 21) I den mycket kända artikeln ”*The Geographical Pivot of History*” presenterade han en historisk översikt över kampen om geografiska områden och argumenterade för att det finns en relation mellan geografi och olika utfall i historien. (Mackinder, 1904)

I ett av Mackinders mest kända verk, *Heartland-teorin* placerade han ut Ukraina som en geopolitisk nyckelspelare. *The Heartland* utgjordes till stor del av dagens ryska territorium, och *East Europe* innefattade bland annat dagens Ukraina. Teorin sammanfattas på följande sätt:

- ”Who rules East Europe commands the Heartland:
  - Who rules the Heartland commands the World-Island:
  - Who rules the World-Island commands the World”
- (Mackinder, 1942, 106).

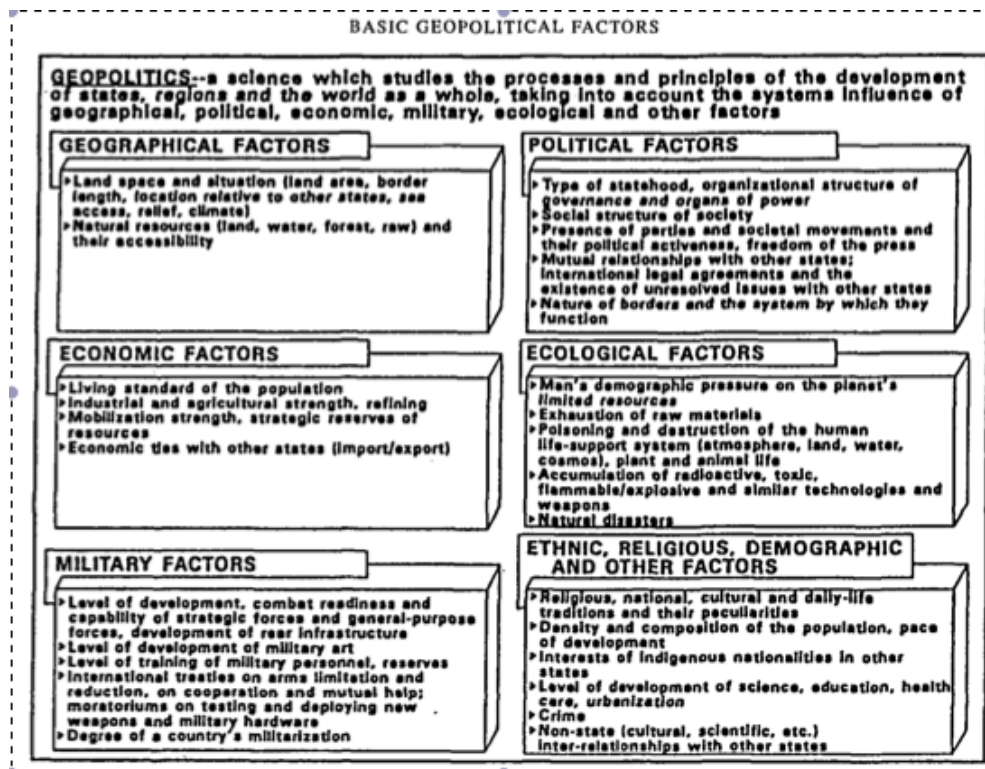
Enligt Mackinders teori borde det alltså ligga i Rysslands (the Heartland) intresse att kontrollera Ukraina (East Europe).

En annan förespråkare av geografins betydelse för aktörers agerande och syn på konflikter är journalisten och författaren Robert Kaplan. Kaplan menar att internationella aktörers agerande alltid kommer att styras av geografi, oavsett teknisk utveckling eller upprättandet av olika regelverk; “Forget technology as the great democratizer. Forget the niceties of international law. Territory and the bonds of blood that go with it are central to what makes us human. *Geography hasn't gone away*“ (Kaplan, 2014, 32). I artikeln “*Old World Order*” behandlar Kaplan Rysslands agerande under den senaste tidens händelser i Ukraina (d.v.s. Euromajdan och Krimkrisen). Han skriver: “The Russian leader [Putin] has used geography to his advantage. He has acted, in other words, *according to geopolitics*, the battle for space and power played out in a geographical setting” (Kaplan, 2014, 32). Enligt Kaplan kommer Ryssland, på grund av Ukrainas geografiska läge och därmed följade parametrar, aldrig att vilja släppa kontrollen över det Ukrainska territoriet: “In short, he [Putin] will use every geographical

and linguistic advantage to weaken Ukraine as a state” (Kaplan, 2014, 33). På det här sättet kan man se hur Kaplan analyserar Rysslands utrikespolitik genom geografiska variabler.

Även svenske Rudolf Kjellén, (som myntade begreppet geopolitik), tillskrev Ukraina en speciell geopolitisk roll. Han argumenterade för att Ukraina utgjorde det huvudsakliga försvaret det “*Kulturella Europa*” mot Rysslands “*Asiatiska, gränslösa maktbegär*”. (Khanna, 2008, 20)

Efter Sovjetunionens fall genomgick raserades Rysslands geopolitiska identitet vilket föranledde omfattande insatser för att utveckla en generell teori för geopolitik och nationell säkerhet. Resultatet blev en geopolitisk doktrin som genom att fokusera på en rad olika faktorer; geografiska, ekonomiska, politiska, ekonomiska och etniska/religiösa/demografiska skulle bidra till den nationella säkerheten. (Erickson, 1999, 243-249). Figur 1 visar en sammanställning av doktrinen faktorer.

Figur 1: Basic Geopolitical factors. (Erickson, 1999, 249)

2.1.2 Operationalisering

Ett av den *geopolitiska teorins* syften är att förstå de geografiska orsakerna till staters makt, (Nationalencyklopedin, 1992, 421) samt att belysa att politisk makt inte enbart handlar om mänskliga eller materiella resurser, utan även om den

geografiska kontext som makten utövas i. Till exempel kan en stat påverkas av vilka grannländer som den angränsar till. Moderna geopolitiska tänkare menar emellertid inte att den geografiska miljön ensamt avgör en stats mål och strategier. Istället erbjuder den olika möjligheter som kan *influera* vilka val politiker gör, och på så sätt påverkas deras *perspektiv på konflikter*. (Gray & Sloan, 1999, 2).

Geopolitisk teori kan användas för att förstå, förklara och förutspå internationellt politiskt agerande genom geografiska variabler. (Chapman, 2011, 2) Detta görs genom att *se tillbaka på hur det har sett ut i historien*: "[u]nlike history, Geopolitics is a dicipline that looks backward explicitly for the purpose of looking forward" (Khanna, 2008, xix). Därför bygger analysen i den här texten på en historisk tillbakablick.

Figur 1 ovan visar hur geopolitisk teori studerar staters uppträdande med utgångspunkt från förhållanden som territorium, resurser, befolkningsfördelning, kultur, militär och ekonomi i ett internationellt sammanhang. Därför fokuserar min analys på en rad olika faktorer, som jag har valt att sammanfattat i tre kategorier.

Studiematerialet skall alltså granskas utifrån tre olika dimensioner som behandlar hur Ukrainas geografiska läge är relevant för både Ryssland och EU utifrån ekonomiska, kulturella och militära variabler: *Den kulturella dimensionen* fokuserar på demografi, kulturell tillhörighet, identitet och religion. Till exempel kan befolkningens sammansättning få betydelse för hur den en stat agerar eller ser på en konflikt; *Den ekonomiska dimensionen* handlar om naturresurser, ekonomiskt beroende, handelsrelationer och ekonomiskt samarbete; och *Den militära dimensionen* fokuserar framförallt på säkerhet. Var någonstans staten är belägen i relation till andra länder spelar roll för dess säkerhet.

I empiridelen förklarar den geopolitiska teorin synen på Euromajdan genom en granskning av EUs, Rysslands och Ukrainas historia utifrån faktorerna i de tre dimensionerna. Innan dess skall jag presentera studiens design och metod:

3 Forskningsdesign och metod

3.1 Design

Den här texten är en komparativ fallstudie med förklarande ansats. Studien granskar *fallet* Euromajdan och jämför sedan *aktörerna* – Ryssland och EU – utifrån deras syn på fallet. Syftet är att granska modern europeisk utrikespolitik och belysa eventuella skillnader mellan EU och Ryssland i synen på konflikt.

EU räknas i den här texten som en statlig aktör eftersom jag endast granskar uttalanden gjorda av EUs administration, och inte undersöka enskilda medlemsländer. På det här sättet definierar jag EU och Ryssland som två likvärdiga geopolitiska aktörer, vars geografiska intressesfärer båda angränsar till Ukrainas territorium.

Den eventuella skillnaden i aktörernas syn förklaras utifrån *klassisk geopolitisk teori*. Teorin lämpar sig för min studie eftersom relationerna mellan EU, Ryssland och Ukraina bland annat bygger på geografisk närhet, gemensamma kulturella aspekter samt ekonomiska förbindelser – vilka alla ingår som komponenter i en analys utifrån det geopolitiska perspektivet. Analysen bygger på den klassiska (statscentrerade) inriktningen av geopolitik, och inte den kritiska varianten eftersom studien kommer att fokusera på statliga aktörer.

Studiens geopolitiska analys bygger på ett generellt geopolitiskt tänkande, men har framförallt utformats och inspirerats av idéerna formulerade av *Mackinder, Gray & Sloan, Erickson, Sarys-Wolski, Zatulin* och den ryska geopolitiska doktrinen som har beskrivits ovan i teoridelen. Nedan sker en kort presentation av författarna.

Analysen genomförs genom en historisk tillbakablick inom de tre dimensionerna. Genom att analysera officiella uttalanden från EU respektive Ryssland med den tredelade geopolitiska modellen (*den oberoende variabeln*) demonstreras hur Ukrainas geografiska läge har varit betydelsefull på flera olika sätt för EUs och Rysslands syn på Euromajdan (*den beroende variabeln*).

3.2 Val av fall

EU och Ryssland har en intressant och svårdefinierad relation som är mycket spännande att fördjupa sig i. Historiskt sett har förhållandet mellan Väst och Ryssland varit instabilt och gränsen mellan partnerskap och fiendskap har ofta varit otydlig. Trots att det kalla kriget är avslutat sedan många år tillbaka tycks relationen mellan Ryssland och Väst (i det här fallet EU) stundtals vila på en skör tråd. Jag vill undersöka hur Ryssland respektive EU reagerade på Euromajdan eftersom jag är intresserad av att utreda varför samma händelse kan uppfattas olika av två olika aktörer. Euromajdan har väckt stor uppmärksamhet världen över, och var omtumlande inte bara för det ukrainska folket utan även för förhållandet mellan EU och Ryssland. Förändringar i relationen mellan Ryssland och EU kan få stora konsekvenser för många människors vardag, inte minst i Sverige. En analys av Euromajdan kan bidra till bättre förståelse för framtida och pågående konfrontationer mellan olika aktörer i allmänhet, och mellan Ryssland-EU-Ukraina i synnerhet.

3.2.1 Avgränsningar

Analysen är avgränsad till en specifik händelse, Euromajdan, eftersom det tillåter en mer djupgående analys jämfört med att granska flera olika händelser. Avgränsningen ger en tydligare bild av skillnader i synen på konflikter och hur de kan förklaras genom geopolitisk teori. Studien behandlar tidsperioden mellan 21 november 2013, då protesterna inleddes, och 22 februari 2014, då Ukrainas president Viktor Janukovitj avgick. Eftersom reaktioner ofta dröjer en tid omfattar analysen även efterspelet av Euromajdan-protesterna fram till den 4 april 2014.

Då det är de officiella reaktionerna jag är intresserad av, kommer officiella uttalanden från aktörernas respektive administration att utgöra merparten av materialet. Studien undersöker hur EU som helhet reagerade på protesterna och därför granskas inte reaktioner från representanter för enskilda medlemsländer. Inställningen till Ryssland och till protesterna i Ukraina skiljer sig sannolikt mellan de 28 EU-medlemsländerna, och det hade visserligen varit intressant att fördjupa sig i dessa, men på grund av arbetets storlek är det endast EUs ledning som granskas.

Anledningen till varför Euromajdan är ett lämpligt fall att granska kan sammanfattas i tre punkter; (1) För det första är Euromajdan en aktuell händelse, och speglar därför den moderna debatten inom europeisk utrikespolitik som jag är intresserad av att granska – händelsens aktualitet (2013–2014) ger en uppdaterad bild av relationen mellan Ryssland och EU; (2) För det andra är Euromajdan en avslutad händelse, vilket förenklar analysen av Ryssland och EU. Det hade även varit intressant att analysera frågeställningen utifrån till exempel Krimkrisen, men eftersom Krimkrisen fortfarande pågår kan det vara svårt att dra några säkra slutsatser; (3) Slutligen väckte Euromajdan stor uppmärksamhet hos respektive ledning inom både EU och Ryssland, vilket innebär att det finns ett stort underlag som är intressant att granska för att utreda relationen mellan rysk och europeisk utrikespolitik. Det här för oss vidare till studiens material:

3.3 Material

3.3.1 Primärmaterial

Studien baseras både på primär- och sekundärmaterial. Primärmaterial utgörs av uttalanden och intervjuer från aktörernas respektive ”nyckelaktörer” insamlade från offentliga dokument som är publicerade på den ryska regeringens (Kremls) officiella hemsida på engelska respektive European Union External Action Service (EUEAS) hemsida. Således utgörs det empiriska materialet främst av uttalanden från presskonferenser och liknande, men även från andra källor såsom resolutioner, samtal och pressmeddelanden. Då uttalandena är inhämtade från nyckelaktörer innebär det alltså att när jag refererar till ”EU” eller ”Ryssland” syftar jag till respektive aktörs ledning. Nyckelaktörer som representerar EUs syn är i den här texten är *Catherine Ashton*, som ledde EUEAS vid tidpunkten för Euromajdan, *Europaparlamentet*, *EUs delegation i Ukraina*, *Europarådet* och *Herman Von Rompuy* som var europarådets ordförande 2009-2014. Rysslands nyckelaktör är President *Vladimir Putin*.

Studien granskar inte medias bild av aktörernas syn på Euromajdan eftersom det är de officiella ståndpunkterna som jag är intresserad av. Fördelen med att granska intervjuer och uttalanden är att de inte har tolkats av någon utomstående person och därmed har innehållet inte påverkats. (Höglund & Öberg, 2011, 8) Däremot vill jag påpeka att många av de ryska uttalandena är översatta till engelska (av Kreml), vilket såklart innebär en viss förändring i jämförelse med originalspråket.

3.3.2 Sekundärmaterial

Teorin är uppbyggd av sekundärmaterial som är inhämtad från olika forskare inom geopolitik, geografi och internationella relationer. Studien analyserar Euromajdan utifrån en analysmodell som bygger på olika tänkares idéer. Därför är det viktigt att vara medveten om att informationen kan vara vinklad. (Höglund & Öberg, 2011, 37-42) För att tillhandahålla en så objektiv och korrekt analys som möjligt är uppsatsens geopolitiska analysmodell baserad och inspirerad både av västerländska och ryska perspektiv. Förutom geopolitiska föregångare som till exempel Mackinder är det framförallt idéer formulerade av några utvalda personer som ligger till grund för analysmodellen:

Michael Rywkin är en polsk/amerikansk expert på postsovjetiska relationer och nationaliteter. Han är Professor Emeritus och f.d. President för Association for the Study of Nationalities;

Colin S. Gray & Geoffrey Sloan; Gray är Director vid centret för säkerhetsstudier vid the University of Hull, England. Han tjänstgjorde i Reaganadministrationen 1982-1987, och var expert i Storbritanniens strategic defence review 1997/1998. Sloan är biträdande chef för avdelningen för strategiska studier och internationella affärer på Britannia Royal Naval College;

John Erickson är en skotsk Professor emeritus vid University of Edinburgh, och "Honorary Fellow" i Defence Studies. Många av de ryska geopolitiska idéerna i den här texten är inhämtade från Ericksons arbete som har granskat och sammanställt ryska idéer, politiker och teoretiker;

Jacek Sarys-Wolski är en polsk diplomat och politiker och tidigare professor på Univeristetet i Łódź. Han är expert på European Communities sedan 1970-talet, och sitter numera i europaparlamentet;

Konstantin Zatulin är en rysk politiker och en ledamot av ryska duman, han är även Director of the Institute of CIS Studies. CIS står för "The Commonwealth of Independent States", men kallas även för "The Russian Commonwealth". CIS formades efter Sovjetunionens fall och är en regional organisation vars medlemmar är före detta Sovjetrepubliker.

4 Empirisk diskussion

I de två sista avsnitten diskuterar jag EUs och Rysslands officiella reaktioner på Euromajdan. Först avhandlas *EUs syn* på majdan, som sedan kompareras mot *Rysslands syn*. Skillnaderna sammanställs i Tabell 1. Därefter förklaras *skillnader i synen* utifrån en geopolitisk teori i tre dimensioner.

4.1 EUs syn

Samma dag som Euromajdan-protesterna bröt ut, den 21 november 2013 uttryckte Catherine Ashton sin besvikelse över Janukovitjs beslut att avbryta signeringen av samarbetsavtalet; "This is a disappointment not just for the EU but, we believe, for the people of Ukraine" (Ashton, 2013). Ashton förefaller emellertid vara mer upprörd för Ukrainas skull än för EUs; "We believe that the future for Ukraine lies in a strong relationship with the EU and we stand firm in our commitment to *the people of Ukraine* who would have been the *main beneficiaries* of the agreement through the enhanced freedom and prosperity the agreement would have brought about." (Ashton 2013)

EUs delegation i Ukraina framhöll i ett uttalande den 25 december 2013 att den ukrainska regeringen är skyldiga att beskydda sin befolkning: "It is the duty and responsibility of the authorities to protect people's right to demonstrate peacefully [...]" (Delegationen 2013). Delegationen betonade även folkets rätt att delta i protesterna och beskriver Euromajdan på följande sätt: "[...] *peaceful protests* in Kyiv and around the country, in support of the association of Ukraine with the EU and for the respect of *fundamental freedoms*" (Delegationen 2013). Även Herman von Rompuy skildrade Euromajdan i liknande termer: "What we see at "Maidan" is a *yearning for a better future*. This *thirst for freedom* will not disappear" (Rompuy, 2013). EU tycks således vara positivt inställt till Euromajdan.

I ett uttalande den 27 januari 2014 uttryckte Ashton sin oro över den våldsamma utvecklingen: "I am deeply concerned by the situation in Ukraine. The violence needs to stop and both sides need to reduce the tensions" (Ashton 2014a) Några veckor senare fördömde hon våldshandlingarna på nytt; "I am deeply worried about the grave new escalation in Kiev and the reported victims. I condemn all use of violence [...]"(Ashton 2014b). Hon framhåller också att EU

stöder demonstranterna och är positivt inställd till ett regimskifte; ”The EU stands ready to assist Ukraine in this process [hålla nyval]” (Ashton 2014b).

Den 30 november 2013 lämnade Catherine Ashton och EU-kommissionären Štefan Füle ett gemensamt uttalande där de fördömde "the *excessive use of force* last night by the police in Kyiv to disperse *peaceful protesters*, who over the last days in a strong and unprecedented manner have expressed their support for Ukraine's political association and economic integration with the EU” (Ashton och Füle 2013). I det här uttalandet blir det tydligt vem Ashton uppfattar som offer och förövare. Demonstranterna beskrivs som fredliga, medan polisen är utövare av överdrivet våld. Samma typ av retorik används av Europaparlamentet som i en resolution den 6 februari 2014 angående situationen i Ukraina fördömde våld mot "*peaceful citizens, journalists, students, civil society activists, opposition politicians and clergy*", och uppmanar medlemsländer att "take immediate action, including increased diplomatic pressure and the introduction of personalised targeted measures [...] with regard to all [...] those *Ukrainian officials and legislators* who are responsible for the crackdowns on and deaths of protestors". (Europaparlamentet 2014b) Enligt EU är demonstranterna oskyldiga, medan det är den ukrainska polisen och regeringen som beskrivs som förövare. Vidare kräver resolutionen att Janukovitj måste hindra "*Berkut riot police* [...] of provoking, kidnapping, harassing, torturing, beating and humiliating supporters of the EuroMaidans [...]" (Europaparlamentet 2014b)

Den 10 februari 2014 presenterade Europarådet en rad slutsatser angående Ukraina. I enlighet med tidigare nämnda representanter för EU beskriver Europarådet demonstranterna som offer; "The continuous cases of deliberate targeting of organisers and *participants of peaceful protests* as well as of journalists must immediately be stopped" (Europarådet 2014a). Återigen fördömer EU våldsanvändningen och kränkandet av mänskliga rättigheter: "The Council is alarmed by the human rights situation, including violence, cases of missing persons, torture and intimidation and deplores the deaths and injuries sustained on all sides", Europarådet betonar även att "The EU remains committed to supporting Ukraine's reform course" (Europarådet 2014a)

Herman van Rompuy var ordförande för europarådet mellan 2009-2014. Den 7 mars 2014 kommenterade han Euromajdan såhär: "The people of Ukraine made a decisive choice in favour of our European values. It was and is a choice for a civilisation. They are on *the right side of history*, and all of us here today pay tribute to those who have died or were wounded for that cause, our common cause" (Rompuy 2014). Beskrivningen av att Ukraina befinner sig på "rätt sida om historien" indikerar att Rompuy vill göra en tydlig distinktion mellan EU (rätt sida) och Ryssland (fel sida). Det är tydligt att Rompuy var positivt inställd till det politiska ställningstagandet bakom Euromajdanprotesterna, och han understryker även att det var det ukrainska folket själva som kämpade för förändring: "The people of Ukraine refused to live any longer in a culture of lies, bribes, manipulation, blackmail and poverty". (Rompuy 2014). Rompuy tycks således mena att Euromajdan representerar ett vägval där det ukrainska folket har tagit ställning för en ny inriktning mot närmre integration med EU – ett EU som tydligen står för allt det goda som saknades i Ukrainas "gamla kultur"; "We are

on the side of those who want to share a society based on *democracy, on justice*” [...] “*We must support them on the road that they have chosen, also in these dangerous days*” (Rompuy 2014). Ur EUs perspektiv handlade Euromajdan således om en kamp för frihet och demokrati. En tid efter Euromajdan införde EU ekonomiska sanktioner mot de ansvariga för våldet mot demonstranterna. Den 5 mars publicerades namnen på 18 personer som var “[...] responsible for the misappropriation of Ukrainian State funds and persons responsible for human rights violations [...]” (Europarådet 2014b).

4.2 Rysslands syn

Samma dag som Euromajdanprotesterna utbröt kommenterade Putin situationen i Ukraina. Han menade att EU uppträdde hotfullt, och utövade utpressning gentemot Ryssland; “[...]when we heard the news (I only learned it yesterday) that Ukraine is suspending [...] the signing of an agreement with the EU and wants to make a full assessment of the situation first, this was followed by what essentially amounts to *threats from our European partners, even as far as helping to organise mass protests. Now this is pressure, this is blackmail*” (Putin 2013a). Putins syn på offer och förövare skiljer sig således tydligt från Ashtons. Här beskrivs EU som hotfull och utpressande, och dessutom menar Putin att det är EU som ligger bakom Euromajdan-protesterna.

Under ett samtal mellan Putin och Tysklands rikskansler Angela Merkel underströk Putin att det är viktigt för Västerländska länder (Väst) ”to give up their *accusatory attitude towards Ukraine’s incumbent leadership*” och betonade vikten av att ”strongly [condemn]ing the *opposition forces* liable for organising *unlawful extremist and terrorist activities*” (Putin, 2014a). På samma sätt betonade Putin i ett samtal med USAs president, Barack Obama, vikten av att arbeta med ”*the radical opposition, which has taken the confrontation in Ukraine to a very dangerous point*” (Putin 2014b). Medan EU använder positivt laddade attribut om demonstranterna (”fredliga”), beskriver Putin dem i negativt laddade termer (”radikala”). I kontrast till EU framställs alltså oppositionen/demonstranterna som förövare. Putin kritiserar även EUs ”anklagande inställning” gentemot Janukovitj.

En annan skillnad i EUs och Rysslands uttalanden är beskrivningen av Euromajdan. Medan företrädarna för EU beskrev Euromajdan som fredliga protester, beskriver Putin det som en pogrom³; ”Regarding the events in Ukraine, they remind me less of a revolution than of a *pogrom*” (Putin 2013b).

Den 17 december 2013 träffades Putin och Janukovitj under ett möte och diskuterade relationen mellan Ryssland och Ukraina. Putin kommenterade bland

---

³ Pogrom är ett ord för våldsamma och blodiga förföljelser av en folkgrupp. (Nationalencyklopedin 2015)

annat den ekonomiska relationen mellan länderna; ”There can be no doubt that Ukraine is our *strategic partner and ally* in the fullest sense of the word. Unfortunately, [...] we have seen a decrease in trade over the past two years [...] Therefore, it is time to take vigorous action so that we not only return to the level of previous years, but also create the conditions for moving forward” (Putin 2013c). Här framgår tydligt Putins avsikt att utöka det ekonomiska samarbetet med Ukraina. Det kan förklara hans negativa inställning till EUs samarbetsavtal. I ett uttalande senare samma dag betonade Putin återigen den ekonomiska relationen mellan Ryssland och Ukraina; ”I remind you that Russia is still Ukraine’s main economic partner and accounts for up to 30 percent of Ukraine’s total foreign trade” (Putin 2013d). Om man så vill, kan detta också tolkas som en varning eller ett hot; Ryssland står för en tredjedel av Ukrainas utrikeshandel, vilket innebär att en dålig relation mellan staterna kan få förödande ekonomiska konsekvenser för Ukraina.

Den 1 mars fick Putin dumans tillstånd att sätta in trupper på Krim (eller i andra delar av Ukraina), vilket framgår ur ett pressmeddelande från Kreml: “In connection with the extraordinary situation that has developed in Ukraine and the threat to *citizens of the Russian Federation*, [...], I hereby appeal to the Council of Federation of the Federal Assembly of the Russian Federation to use the Armed Forces of the Russian Federation on the territory of Ukraine until the social and political situation in that country is normalised” (Putin, 2014c). Som vi vet nu i efterhand blev det som beskrivs i det här uttalandet början till Krimkrisen – som även om den är en separat händelse från protesterna i Ukraina – är intressant att ta upp eftersom den så tydligt demonstrerar hur olika Ryssland och EU såg på Euromajdan: Putin ansåg uppenbarligen att protesterna i Ukraina var en så allvarlig händelse att han var tvungen att skicka rysk militär till Ukraina och annektera Krim. Något annat som är intressant att notera är att Putin beskriver ”citizens of the Russian Federation” som offer, till skillnad från EU som framförallt pratade om det ukrainska folkets lidande. Putin verkar visserligen förstå det ukrainska folkets vilja till förändring, men fasthåller ändå att det som skedde under Euromajdan var olagligt; ”Generally, people wanted change, but one should not support *illegal change* [...] I understand those people on Maidan, though I do not support this kind of *turnover*” (Putin 2014d). Putin menar vidare att demonstranternas olagliga tillvägagångssätt kan orsaka både politiska och ekonomiska skador; ”Only constitutional means should be used on *the post-Soviet space*, where political structures are still very fragile, and economies are still weak. Going beyond the constitutional field would always be a cardinal mistake in such a situation” (Putin 2014d). Det faktum att Putin beskriver Ukraina som “post-Soviet space” indikerar en koppling till Ryssland, och en fortsatt granskning av Putins uttalande visar att han vid upprepade tillfällen betonar den speciella relationen mellan Ryssland och Ukraina; “[...] we have always considered Ukraine not only a neighbour, but also a *brotherly neighbouring republic* [...]”; ”We have no enemies in Ukraine. Let me say again that Ukraine is a *friendly country* [...]”; “They [Ukrainians] are all equal in our eyes, all *brothers to us*“ (Putin 2014d).

Några månader efter att Euromajdan hade avslutats delade Putin med sig av sina reflektioner. Hans bild av händelsen framgår med all tydlighet; “this [Euromajdan] was an *anti-constitutional takeover*, an *armed seizure of power*. Does anyone question this? *Nobody does*” (Putin 2014d).

Tabell 1: En sammanfattning av skillnaderna i synen på Euromajdan

Aktörer	Beskrivning av Euromajdan	Beskrivning av offer	Beskrivning av förövare
EU	”Peaceful protests”, ”Yearning for a better future”, ”Thirst for freedom”	”Peaceful protesters”, ”Ukrainian citizens”, ”Journalists”, ”Civil society activists”, ”Opposition politicians”, ”Supporters of the maidan”	”The police”, ”Berkut”, ”Ukrainian officials and legislators”
Ryssland	”Pogrom”, ”Anti-constitutional takeover”, ”Armed seizure of power”, ”Unlawful extremist and terrorist activities”, ”Turnover”	”Citizens of the Russian Federation”	”European partners (EU)”, ”Opposition forces”, The radical opposition”

5 Analys

Nedan följer en historiebaserad analys av relationen mellan EU, Ryssland och Ukraina med utgångspunkt i kulturella, ekonomiska och militära aspekter.

5.1.1 Den kulturella dimensionen

Ukraina har en turbulent historia med kopplingar till både Väst och Ryssland. Namnet Ukraina kommer från det ryska ordet *"okraina"*, som betyder periferi (sett ur Moskvas perspektiv). Före ryska revolutionen ansåg St. Petersburg att de tre slaviska nationerna (Ryssland, Ukraina och Vitryssland) tillhörde samma stat. Ukraina kallades då för *"Malorussia"* som betyder *"Lilla Ryssland"*, och ukrainare kallades för *"Malorussy"*, eller *"Småryssar"* till skillnad mot ryssar som betecknades *"Velikorussy"* – *"Stora Ryssar"*. (Rywkin, 2014, 119) En tänkbar anledning till den ryska synen på Euromajdan är att Ryssland vill behålla en nära relation till Ukraina. Genom att stötta Janukovitj – som kommer från den rysktalande regionen Donetsk – försökte Putin således försäkra sig om att Ukraina skulle stanna kvar i samma kulturella sfär som Ryssland, för annars riskerar Ukraina att helt vända Ryssland ryggen. Detta är något som beskrivs av den ryska CIS-experten Konstantin Zatulin; "If independent Ukraine lacks a *special union* with Russia, its independence will unavoidably be placed on an anti-Russian foundation. Ukraine may then turn into a second Poland – an alien cultural and historical project that Russia will have to learn to deal with, or else Ukraine set about Russia itself" (Zatulin, 2005).

En annan viktig förklaring till Rysslands reaktion kan ligga i att Ukraina tidigare ingick i Sovjetunionen. Ryssland kan ha en uppfattning om att de fortfarande har speciella rättigheter över postsovjetiskt territorium. Många av Putins uttalanden betonade just den speciella och nära relationen mellan Ukraina och Ryssland. Jag tror därför att en annan anledning till varför Putin reagerade så starkt på Euromajdan är att han upplevde att konflikten utspelade sig på ryskt territorium, och med inblandning av ryska medborgare. När konflikten urartade reagerade Ryssland således som om den egna staten var under attack. Parag Khanna förklarar att utan Ukraina upphör Ryssland att vara ett *"europeiskt imperium"*, och att detta är anledningen till att Ukraina är så djupt integrerat i Rysslands uppfattning om sitt *"near abroad"*. Khana menar att Ryssland i själva verket aldrig har sett Ukraina som ett utländskt land. (Khanna, 2008, 20) En annan anledning till varför Ryssland ser väldigt negativt på Euromajdan kan vara för att regimen i Moskva rädd för att Euromajdan-exemplet skall "smitta över" på

Ryssland och strärka oppositionsgrupperna i Moskva. (Rywkin, 2014, 198) Ryssland och Väst har historiskt sett "konkurrerat" om Ukraina, även om Väst inte har representerats av samma aktör hela tiden; under 1600-talet utgjordes Väst av den Polsk/Litauiska staten, av Tyskland under den ryska revolutionen och av Polen under det ryska inbördeskriget. Efter Sovjetunionens fall är det Nato (en kombination av Europa och USA) som utgör Väst. (Rywkin, 2014, 120-121)

EU beskriver Euromajdan främst i positiva ordalag. Det kan förklaras genom att EU såg Euromajdan som en kamp för frihet och demokrati – två attribut som kännetecknar europeiska värderingar och kultur. Det finns emellertid en risk att EUs entusiasm inför Euromajdan skapade en bild av protesterna som inte stämmer helt överens med verkligheten. I efterhand har det uppkommit uppgifter om att vissa av deltagarna i demonstrationerna var mer intresserade av att störta Janukovitj än att gå med i EU, och att de stod för helt andra åsikter än demokrati och frihet.

5.1.2 Den ekonomiska dimensionen

Putin pratar ganska mycket om ekonomi i sina uttalanden rörande Euromajdan. Han uttrycker en oro över att Euromajdan skall skada rysk ekonomi. Ukrainas industri är till stor del knuten till Ryssland eftersom en majoritet av den ukrainska industrin är belägen i den rysktalande östra delen av landet. Ser man till Ukrainas naturresurser återfinner man ännu en koppling till Ryssland. Ukraina kallas ibland för "brödkorgen" pga. landets goda odlingsmöjligheter. När Ukraina ingick i det ryska imperiet under första världskriget stod Ukraina för 98 % av all veteexport. (Magocsi, 2010, 6) Ukrainas resurser kan således utgöra ett incitament för Ryssland att kontrollera territoriet.

Ukrainas enda naturresurs förutom odlingsmark är kol, vilket gör att landet är beroende av rysk gas för sin energiförsörjning. Detta genererar stora inkomster för Ryssland och försätter dessutom landet i en maktställning gentemot Ukraina. (Rywkin, 2014, 122-123) Detta kan ses som ännu en förklaring till varför Ryssland inte vill släppa iväg Ukraina i ett närmre samarbete med EU. Ett närmre samarbete mellan EU och Ukraina riskerar att få negativa konsekvenser för rysk ekonomi, till exempel genom att handel omdirigeras från Ryssland. Jag tror därför att detta är en viktig del av förklaringen till Rysslands negativa syn på Euromajdan. Liknande farhågor från rysk sida har även synts tidigare i historien. Enligt John Erickson så skapade Natos expansion i slutet på 1990-talet och början på 2000-talet (då östeuropeiska länder anslöt sig) stor oro från rysk sida. Även om expansionen inte uppfattades som ett direkt militärt hot mot Ryssland, sågs det som ett intrång i den ryska intressesfären och som ett försök att isolera och försvaga Ryssland ekonomiskt. (Erickson, 1999 259) Ytterligare en förklaring till Rysslands fientliga inställning till Euromajdan är att Ryssland, som håller på att bilda den Eurasiska ekonomiska unionen (EaEU), befärrar att samarbetsavtalet mellan EU och Ukraina kan hindra Ukraina från att ingå i EaEU som en viktig

ekonomisk partner. (Saryusz-Wolski, 2014, 16) Även detta kan ses som en anledning till Rysslands syn på Euromajdan.)

EU kan vinna ekonomiskt på att ansluta Ukraina till den egna intressesfären. EaEU riskerar att bli en ekonomisk konkurrent till EU i framtiden, varför det ligger det i EUs intresse att Ukraina närmar sig EU. Samarbetsavtalet mellan EU och Ukraina inkluderade bland annat utökat ekonomiskt samarbete, och eftersom euromajdan utbröt pga. att avtalet avbröts är det naturligt att EU har en positiv hållning till protesterna. Emellertid betonar EU i sina uttalanden framförallt de ukrainska fördelar med samarbetsavtalet.

5.1.3 Den militära dimensionen

Geopolitisk teori hävdar att storlek och resurser är avgörande för staters styrka och makt, vilket leder till att stater strävar efter att expandera. (Chapman, 2011, 7) Ju starkare band och större kontroll en stat har över sina grannländer, desto stabilare blir statens säkerhet. Ryssland blir alltså en säkrare stat ifall Ukraina är beroende av och knutet till Ryssland. Dessutom blir EU mindre hotfullt gentemot Ryssland ifall dess inflytandesfär är geografiskt avskuren från Ryssland vid det ukrainska territoriet. Detta är sannolikt en förklaring till varför Ryssland är skeptisk till att Ukraina allierar sig med EU.

Det här stöds även av Rywkin som har analyserat den ryske författaren Sviatoslav Shevtsov⁴. Författaren menar att det fanns två viktiga förklaringar till att Ryssland ville hindra Ukraina från att skriva på samarbetsavtalet med EU. Dels skulle samarbetsavtalet ha inneburit att Kiev blev närmare integrerat med EU (och därmed mindre integrerat med Ryssland), och dels vill Ryssland bevara Ukrainas energiberoende av Ryssland eftersom det ökar Rysslands kontroll – och därmed säkerhet. (Rywkin, 2014, 122) Även Ericksons arbete pekar på detta: Rysslands geopolitiska koncept har historiskt bl.a. byggt på att skapa ett självständigt ”*Great space*” som en skyddande buffertzoon omkring ryskt territorium. (Erickson, 1999, 257) Ifall Ukraina närmar sig väst och EU så riskerar Ryssland alltså att förlora Ukraina som en del i sitt ”*Great space*”.

Även EU har ett intresse av att inlemma Ukraina i sin intressesfär för att stärka den egna säkerheten. Under den senare delen av 1900-talet fick den geopolitiska tänkaren Nicolas Spykman’s teorier ett stort inflytande på USAs utrikespolitiska strategi. Spykman’s teorier gick ut på att ett landområde som kallades för ”*Rimlands*” (bestående av den europeiska halvön, Mellanöstern och den Indiska subkontinenten) skulle användas för att blockera Sovjetunionens expansion. De här idéerna låg till grund för den så kallade ”*containment-politiken*” som Väst förde gentemot Sovjetunionen under kalla kriget. (Tiney, 2014) På det här sättet kan man se att även EUs säkerhet höjs genom att inkorporera Ukraina till sitt geografiska område.

---

⁴ Eftersom jag inte kan läsa ryska har jag förlitat mig på Rywkins analys av den ryske författaren Sviatoslav Shevtsov’s text.

5.1.4 Avslutande reflektioner

Jag har utrett Rysslands och EUs reaktioner på Euromajdan och kommit fram till att synen skiljer sig radikalt mellan de båda aktörerna. Undersökningen har genomförts genom en komparation av Rysslands och EUs uttalanden om Euromajdan. Skillnaden har förklarats genom att belysa geografiska aspekter av relationen mellan EU, Ryssland och Ukraina utifrån kultur, ekonomi och militär i en historisk kontext. På det här sättet har texten visat hur geopolitisk teori kan förklara varför Ryssland och EU reagerade som de gjorde, vilket demonstrerar hur geopolitik fungerar som en förklaringsmodell till konflikter.

6 Referenser

Ashton 2013: Statement by EU High Representative Catherine Ashton on Ukraine. 21 november 2013. [elektronisk]

http://eeas.europa.eu/statements/docs/2013/131121_04_en.pdf Hämtdatum: 6 januari 2015

Ashton 2014a: ”Statement by EU High Representative Catherine Ashton on the latest developments in Ukraine” 27 januari 2014. [elektronisk]

http://eeas.europa.eu/statements/docs/2014/140127_05_en.pdf Hämtdatum: 6 januari 2015

Ashton 2014b: ”Statement by EU High Representative Catherine Ashton on violence in Ukraine”. 18 februari 2014 [elektronisk]

http://eeas.europa.eu/statements/docs/2014/140218_03_en.pdf Hämtdatum: 6 januari 2015.

Ashton & Füle 2013: ”Joint Statement by EU High Representative Catherine Ashton and Commissioner Štefan Füle on last night's events in Ukraine” publicerad 30/11/2013[elektronisk]

http://www.eeas.europa.eu/statements/docs/2013/131130_02_en.pdf
Hämtdatum: 6 januari 2015

Askold S. Lozynskyj, ”*The "Evro Maidan" - A Revolution of Dignity*” Ukrainian Quarterly. Spring-Winter2013, Vol. 69 Issue 1-4, p6-12. 7p.

Chapman, Bert, 2011 ”*Geopolitics: A Guide to the Issues*”, Santa Barbara, Calif: Praeger. 261 pp.

Delegationen 2013, ”Statement by the Delegation of the European Union to Ukraine (25/12/2013)” [elektronisk]

http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/press_corner/all_news/news/2013/2013_12_25_en.htm Hämtdatum: 6 januari 2015

Diuk, Nadia, ”*Euromaidan – Ukraine's self-organizing revolution*” World Affairs. Mar/Apr2014, Vol. 176 Issue 6, p9-16. 8p

Dodds, Klaus, 2007, ”*Geopolitics a very short introduction*” Oxford University Press Inc, New York

Erickson, John, ’Russia Will Not be Trifled With’: Geopolitical Facts and Fantasies, i Gray, Colin S & Sloan, Geoffrey (red), 1999: *Geopolitics. Geography and Strategy*, Frank Cass Publishers, Portland, Oregon. S. 242-268

Europaparlamentet 2014a, *European Parliament ratifies EU-Ukraine Association Agreement*, Publicerat: 16-09-2014, [elektronisk]

<http://www.europarl.europa.eu/news/en/news-room/content/20140915IPR62504/html/European-Parliament-ratifies-EU-Ukraine-Association-Agreement> Hämtdatum: 29 december 2014

Europaparlamentet 2014b, "European Parliament resolution on the situation in Ukraine (2014/2547(RSP))" Publicerat: 6 februari 2014. [elektronisk]

<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=P7-RC-2014-0138&language=EN> Hämtdatum: 6 januari 2015

Europarådet 2014a, "Council conclusions on Ukraine, Foreign Affairs Council meeting, Brussels, 10 february 2014" publicerat 10/2 2014 [elektronisk]

http://consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/140960.pdf Hämtdatum: 6 januari 2015

Europarådet 2014b, "Council decisions 2014/119/CFSP of 5 March 2014 concerning restrictive measures directed against certain persons, entities and bodies in view of the situation in Ukraine" publicerat 5 mars 2014, [elektronisk]

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2014:066:0026:0030:EN:PDF> Hämtdatum: 29 december 2014

Gray, Colin S & Sloan, Geoffrey (red), 1999: *Geopolitics. Geography and Strategy*, Frank Cass Publishers, Portland, Oregon.

Häggman, Bertil 2009: *Geopolitik – en introduktion*. Rectio förlag AB

Höglund, Kristine & Öberg, Magnus (red.), 2011: *Understanding Peace Research. Methods and Challenges*, Routledge, London & New York.

Kaplan, Robert D. 2014: *Old World Order*. Time. 3/31/2014, Vol. 183 Issue 12. P. 30-35

Khanna, Parag, 2008: *The Second World – Empires and Influence in the New Global Order*. Random House, New York

Mackinder, Halford, J, *The geographical pivot of history (1904)* The Geographical Society, Vol. 23, No.4, (April 1904), pp. 421-437

Mackinder, Halford, J, *Democratic Ideals and Reality . A Study in the Politics of Reconstruction (1942)*, Publicerad i National Defense University Press, 1996, pp. 1-213

Magocsi, Paul, Robert, 2010, "A History of Ukraine, the land and its people", University of Toronto Press, Toronto Buffalo London.

Nationalencyklopedin, 1992, (sjunde bandet), Bra Böcker AB, Höganäs

Nationalencyklopedin 2015, *Nationalencyklopedin pogrom* [elektronisk]

www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/enkel/pogrom Hämtdatum 2015-01-07

Parker, Noel, 2008: *A Theoretical Introduction: Space, Centers, and Margins*, i Parker, Noel (red) 2008: *The Geopolitics of Europe's Identity*, Palgrave Macmillan, New York. S 3-23

Putin, Vladimir (2013a). News conference following a meeting of the High-Level Russian-Turkish Cooperation Council, 22 november 2013. [elektronisk]

<http://eng.kremlin.ru/transcripts/6318> Hämtdatum: 6 januari 2015

Putin, Vladimir (2013b). Press statement and answers to journalists' questions following Russian-Armenian talks, 2 december 2013. [elektronisk]

<http://eng.kremlin.ru/transcripts/6361#sel> Hämtdatum: 6 januari 2015

Putin, Vladimir (2013c). Meeting with President of Ukraine Viktor Yanukovich, 17 december 2013. [elektronisk]

<http://eng.kremlin.ru/news/6418> Hämtdatum 7 januari 2015

- Putin, Vladimir (2013d).** Speech at a meeting of the Russian-Ukrainian Interstate Commission, 17 december 2013, [elektronisk]
<http://eng.kremlin.ru/transcripts/6422> Hämtdatum: 6 januari 2015
- Putin, Vladimir (2014a).** Telephone conversation with German Chancellor Angela Merkel, 19 februari 2014. [elektronisk]
<http://eng.kremlin.ru/news/6706> Hämtdatum: 7 januari 2015
- Putin, Vladimir (2014b).** Telephone conversation with president of the United States Barack Obama, 22 februari 2014. [elektronisk]
<http://eng.kremlin.ru/news/6717> Hämtdatum: 7 januari 2014
- Putin, Vladimir (2014c).** Vladimir Putin submitted appeal to the Federation Council, 1 mars 2014. [elektronisk]
<http://eng.kremlin.ru/news/6751> Hämtdatum: 7 januari 2015
- Putin, Vladimir (2014d).** Vladimir Putin answered journalists' questions on the situation in Ukraine. Official site of the President of Russia, Moscow, 4 April. [elektronisk] <http://eng.news.kremlin.ru/news/6763/print> Hämtdatum: 28 december 2014
- Tiney, Patrick (2014):** "Geopolitics and Ukraine", Future Foreign Policy, 21 maj 2014 [elektronisk] <http://www.futureforeignpolicy.com/geopolitics-and-ukraine/> Hämtdatum: 7 januari 2015
- Utrikesdepartementet** 2014, publicerat 8 april 2014. [elektronisk]
<http://www.regeringen.se/sb/d/18633/a/238337> Hämtdatum: 29 december 2014
- Van Rompuy, Herman.** (2013) "Herman Van Rompuy: Maidan is about yearning for better future (23/12/2013)" [elektronisk]
http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/press_corner/all_news/news/2013/2013_12_23_3_en.htm Hämtdatum: 8 januari 2015 [elektronisk]
- Van Rompuy, Herman.** (2014). "Speech at the European People's Party congress (extracts)". Press release, 7 March. [elektronisk]
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_Data/docs/pressdata/en/ec/141416.pdf. Hämtdatum: 29 december 2014.
- Rywkin, Michael,** 2014: "Ukraine, Between Russian and the West", American Foreign Policy Interests: The Journal of the National Committee on American Foreign Policy, 36: pp. 119-126
- Rywkin, Michael,** 2014: "Russia: Mythology in the Service of Realpolitik". American Foreign Policy Interests: The Journal of the National Committee on American Foreign Policy, 36:3 pp195-200
- Sheehan, Michael,** 2005: *International Security: An Analytical Survey*, Lynne Rienner Publishers.
- Saryusz-Wolski, Jacek,** 2014 "Euromaidan: Time to draw conclusions" European View June 2014, Volume 13, Issue 1, pp 11-20
- Zatulín, Konstantín,** 2005, "Fighting for Ukraine" Russia in Global Affairs, no 2 April. [elektronisk] http://eng.globalaffairs.ru/number/n_4955 Hämtdatum: 7 januari 2015